

Twijfels over
de toekomst

Weinig trek in iedere avond uitgeput op de bank ploffen

Je hebt een universitaire studie achter de rug, de beroepsopleiding afgerond en dan? Dan slaat soms om uiteenlopende redenen de twijfel toe. De uitdaging is weg of de werkdruk is te hoog. Wil ik nog wel notaris worden? Wil ik nog wel in het notariaat blijven werken? Het zijn twijfels waar menig kandidaat-notaris mee te maken heeft.

TEKST Martijn Rip | BEELD Roel Ottow

Tijdens haar studie dacht ze nog alle stappen te gaan doorlopen om notaris te worden. 'Toen was het nog een ver-van-mijn-bedshow', kijkt kandidaat-notaris Martina Priekaar (35) terug. 'En ook nu bevalt de praktijk mij prima.' Maar toch twijfelt zij over de stap om notaris te worden. 'Er is mij de afgelopen twee jaar weleens gevraagd of ik notaris zou willen worden. Maar ik zie op tegen het ondernemen. Dat staat mij voornamelijk tegen. Acquireren is niet mijn ding.' Is toegevoegd notaris worden dan geen optie? 'Dat is met het werk dat ik nu doe niet heel erg noodzakelijk. We zijn geen akte-praktijk en ik begeleid zaken nu ook al van begin tot eind.'

Een andere reden van twijfel om notaris te worden, is dat Priekaar, moeder van jonge kinderen, momenteel vier dagen per week

werkt. 'Dat zou ondernemerschap lastig maken. En dat ik als notaris, door de extra taken die erbij komen, 60 uur in de week zou moeten draaien, dat speelt daarbij ook een rol. Je krijgt toch nog meer verantwoordelijkheid. Dat hoor ik meer om me heen.'

FEMINISERING

Dat de twijfels om notaris te worden zijn toegenomen, is ook iets wat Pim Huijgen, hoogleraar aan de Universiteit Leiden en hoofddocent bij de beroepsopleiding, heeft geconstateerd. 'In vergelijking met twintig jaar geleden zie je dat er minder belangstelling is om notaris te worden en dat er meer over wordt nagedacht.' Veel kandidaat-notarissen moeten de eerste jaren van hun carrière hard werken. 'Ze vragen zich af: wil ik dit de rest van mijn leven doen? Als ik notaris word, krijg ik er bovendien nog meer werk bij.' Wat volgens Huijgen ook meespeelt, is de

feminisering van het vak. 'In mijn studietijd was twee derde man, nu is driekwart van de beroepsopleiding vrouw. Het hebben van kinderen weegt voor hen vaak zwaarder dan notaris worden. Daarvoor is ook de functie van toegevoegd notaris geschapen. Dan zijn ze geen ondernemer met alle bijkomende verplichtingen.'

TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELINGEN

Andere kandidaten twijfelen niet over een carrière als notaris, maar over een veel grotere stap: het notariaat verlaten. André van Hoepen (30) hakte die knoop enkele jaren geleden al door. Volgens de consultant legal bij PwC volgt het notariaat te weinig de laatste technologische ontwikkelingen. 'Er wordt intern veel over gesproken, maar ik zie er weinig van terug. Als er uiteindelijk een besluit wordt genomen, is de techniek al een stap verder.' Het was voor hem een van de redenen om eind 2016 uit het notariaat te stappen. 'Enerzijds kwam ik in aanraking met PwC, een omgeving vol veranderingen die ik in het notariaat niet aantrof. Anderzijds wilde ik zaken waar ik in het notariaat tegenaan liep, veranderen, maar

‘Dat je als notaris ook ondernemer bent, maakt je nog niet automatisch een goede werkgever’

dit bleek niet mogelijk. Ik wilde ook veel meer de adviserende rol op mij nemen, maar binnen de multidisciplinaire organisatie waarin ik mij bewoog, kwam dat vaak bij de accountant of fiscalist terecht.’ Van Hoepen benadrukt dat hij het hoofdstuk notariaat nog niet helemaal heeft afgesloten. ‘Ik heb nog dagelijks contact met de beroepsgroep en ik ben aan het promoveren op notarieel recht. En ik sluit niet uit dat ik ooit weer terugkeer.’

Hij blijkt niet de enige in zijn omgeving te zijn met twijfels over een langer verblijf binnen het notariaat. ‘Een aantal vrienden is eruit gestapt, een aantal twijfelt erover. Zij vinden bijvoorbeeld het personeelsbeleid te rigide. Het gaat daarbij niet om het salaris, maar om de vrije tijd. Onze generatie heeft een ander arbeids-ethos. We willen graag hard werken, maar flexibiliteit is ook belangrijk. Zo moet het mogelijk zijn om thuis te kunnen werken. Het is niet meer van deze tijd dat je op sommige notaris-kantoren tot 21.00 uur op kantoor zit omdat thuis inloggen niet mogelijk is. Daarnaast hoorde ik van een andere vriend dat hij geen vrije dagen kreeg ondanks een noodgeval in de familie.’

VEEL STRESS

Voor kandidaat-notaris Anna* (26) is het vooral de werkdruk die haar heeft doen besluiten om binnenkort het notariaat te verlaten. ‘Er wordt veel van je verwacht. Daarom ben je van ’s ochtends vroeg tot ’s avonds laat je mail aan het checken. Daarnaast wil je het werk, ondanks de tijdsdruk, ook goed doen. Dat levert best veel stress op. Daarom kijk ik nu

naar een andere baan met juridisch werk, waar de druk niet zo hoog is’.

Wat haar ook zwaar valt, is de verantwoordelijkheid die het vak met zich meebrengt. ‘Als je een fout maakt, word je daar gelijk op aangesproken. Er is ook veel jurisprudentie over aansprakelijkheid. Je hebt immers een verre-gaande onderzoeksplicht. Als je een dossier binnenkrijgt, moet je checken of deze persoon zich wel aan de regels houdt. Maar omdat je een bepaald aantal declarabele uren moet halen, moet dat meestal snel.’

Werkinhoudelijk vind ze het vak nog steeds leuk. ‘Maar die tijdsdruk en het feit dat je dag en nacht met je vak bezig bent, maken het werk ook zwaar. Naast het werk op kantoor ben je bezig met de beroepsopleiding, cursussen en vakliteratuur doornemen. Ik zit vaak tot 19.00 of 20.00 uur op kantoor en als ik thuiskom, check ik nog tien keer mijn mail. In het weekend werk ik dan aan de beroepsopleiding.’

Ook Anna kent vele verhalen van twijfelaars. ‘Sommigen vinden het salaris dat ze verdienen te weinig voor wat ze doen. Veel kantoren zijn onderbezet, waardoor ze lange dagen maken. Overuren worden niet betaald. De *work-life balance* is vaak zoek. Parttime werken is haast onmogelijk.’

Wat volgens haar zou helpen, is het wegnemen van een deel van de druk bij kandidaat-notarissen. ‘Je krijgt zo veel verantwoordelijkheden en alles moet snel. Je hebt het idee dat je er alleen voor staat. Wat ik vaak hoor, is dat al kano’s wat willen vragen, de notaris daar te druk voor is. Iemand die je vragen beant-

woordt, dat zou al wat druk wegnemen.’ Zelf denkt ze goed terecht te komen. ‘Ik kan bedrijfsjurist worden of bij een verzekeraar of bank gaan werken. Als kandidaat-notaris heb je namelijk een goede juridische gereedschapsset. Je kunt alle kanten op. Helaas is dat alleen niet waar ik jarenlang voor heb geleerd.’

HET GOEDE GEVOEL

Ook Kees*, inmiddels ruim vijftien jaar kandidaat, staat op het punt om het notariaat te verlaten. ‘De eerste twijfels kreeg ik al zo’n acht jaar geleden. Toen heb ik ook buiten het notariaat gesolliciteerd, maar ik kreeg de baan niet. Waarom ik twijfelde? Ik had bij het notariaat niet meer het goede gevoel. Ik had niet het idee dat ik in dit vak mijn geluk zou gaan vinden.’

De twijfel is in al die jaren niet verdwenen. ‘Ik sta eigenlijk met één been in het notariaat, het andere staat klaar om op een ander terrein verder te gaan.’ Het werk zelf staat hem niet tegen. Integendeel zelfs. ‘Ik vind de inhoud nog steeds boeiend en het blijft leuk om een mooie akte in elkaar te zetten waarin alles perfect op elkaar aansluit. Maar met het gedoe daaromheen, daar ben ik helemaal klaar mee. En dat hoor ik van meer kano’s om me heen. Ik denk dat het een breed gedragen mening is.’ Met het ‘gedoe’ bedoelt hij de toename van de regeldruk, de verantwoordelijkheden en het aantal toezichthouders. ‘Het is een ontzettend stressvol beroep. Door idiote termijnen

‘De work-life balance is vaak zoek’

werken veel collega's met stress. Ik denk dat een meerderheid van de notariële juristen weleens tegen een burn-out heeft aan gezeten, maar dat wordt niet uitgesproken. Waar zijn we dan mee bezig?’

Daarnaast kaart ook Kees het gebrek aan begeleiding aan. ‘Als kano kun je behoorlijk in de wind komen te staan. Als je daarbij steun vraagt, krijg je van je werkgever, de notaris, nogal eens een inadequate reactie. Als je buiten het vak meer steun krijgt, vertrekken veel kano's. En de meesten komen niet meer terug.’ De managementvaardigheden van sommige notarissen laten volgens hem nogal te wensen over. ‘Dat je als notaris ook ondernemer bent, maakt je nog niet automatisch een goede werkgever. Hoe vaak heb ik wel niet meegemaakt dat ik me een roepende in de woestijn voelde?’

‘Ik zag laatst een bericht voorbijkomen over een hulplijn voor advocaten. Die kunnen zij bellen als ze het niet meer trekken. In het notariaat is zoiets er niet. Dat terwijl er op veel kantoren geen veilige werkomgeving is voor kano's.’ Zo maakte hij bij een vorige werkgever mee dat, ondanks zijn waarschuwingen, de notaris toch een dossier op zich nam zonder dat daarvoor voldoende kennis in huis was. Kees maakt zich oprecht zorgen over de toekomst van het notariaat. ‘Ik heb veel actieve kandidaat-notarissen ontmoet, met hart voor de zaak. Maar wat mij opviel, is dat ook bij veel van die mensen de gedachte

leefde om het vak te verlaten. De twee meest getalenteerde kano's die ik ken, zijn inmiddels allebei vertrokken. De een is weggepest na een burn-out, de ander is gedesilluseerd vertrokken.’

KANTOOR WISSELEN

Hoogleraar Huijgen ziet twee redenen waarom kandidaat-notarissen het vak de rug toe keren. ‘Mensen blijken na hun studie het vak toch niet leuk te vinden. Ze moeten veel productie draaien, zien te weinig verdieping. Wat ook kan, is dat ze het kantoor niet leuk vinden. Je ziet dat de helft al tijdens de beroepsopleiding van kantoor wisselt. Als het op de tweede plek ook niet bevalt, dan gaan ze twijfelen over het vak zelf.’

Huijgen merkt ook een andere mentaliteit onder de jonge kano's. ‘Het is druk op de kantoren en iedere avond ploffen ze uitgeput op de bank. Daar hebben ze weinig trek in. Ze willen een goede balans tussen werk en privé. In het verleden werd een slechte balans eerder geaccepteerd. Het grote verschil met toen, is dat het nu gemakkelijker is om van baan te switchen. De economische zelfstandigheid is ook gegroeid. Vroeger was de man de kostwinnaar en die kon niet tijdelijk even uit het vak. Door de emancipatie is dat nu wel anders’. ■

**Op verzoek van de gesproken kandidaat-notarissen zijn deze namen gefingeerd. De namen zijn bij de redactie bekend.*

ACCOUNTANTS KAMPEN MET ZELFDE PROBLEMEN

Het notariaat staat niet alleen wat betreft de twijfels over de toekomst onder millennials. In de accountancy speelt hetzelfde probleem. Uit een recent onderzoek van Nyenrode en de Nederlandse Beroepsorganisatie voor Accountants (NBA) kwam naar voren dat jonge accountants (onder de 35 jaar) de werkdruk te hoog vinden, ze nauwelijks tijd hebben om hun verplichte opleiding goed af te ronden en dat de balans tussen werk en privé vaak volledig zoek is. Als oorzaken voor de hoge werkdruk worden personeelstekort, krappe deadlines en de vele nieuwe regels genoemd. Volgens de onderzoekers overweegt een grote groep jonge accountants binnen twee jaar het beroep te verlaten.

✉ Reageren? Mail naar nm@knbn.nl.